

LINKÖPINGS TINGSRÄTT
Rotel 06

DOM
2022-11-23
Meddelad i
Linköping

Mål nr
T 3677-19

PARTER

Kärande och gensvarande

Motala Kommun, 212000-2817
591 86 Motala

Ombud: Advokat Johan Lundgren
Advokatfirman Delphi i Östergötland AB
Box 465
581 05 Linköping

Svarande och genkärande

JAN Peter Arvid Gyllenhammar, 19600724-2479
Järdalavägen 58 B Lgh 1101
589 21 Linköping

Ombud: Advokat Bengt Ivarsson
Kihlstedts Advokatbyrå HB
Box 350
581 03 Linköping

DOMSLUT

1. Jan Gyllenhammar ska till Motala kommun betala 150 178 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 1 oktober 2019 till dess betalning sker.
 2. Jan Gyllenhammars genkärsmål ogillas.
 3. Jan Gyllenhammar ska ersätta Motala kommun för dess rättegångskostnader med 637 187 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för denna dom till dess betalning sker.
-

Dok.Id 683851

Postadress
Box 365
581 03 Linköping

Besöksadress
Brigadgatan 3

Telefon
013-25 10 00
E-post: linkopings.tingsratt@dom.se
www.domstol.se/linkopings-tingsratt/

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Huvudkäromålet

Motala kommun (fortsättningsvis benämnd Kommunen) har yrkat att tingsrätten ska förplikta Jan Gyllenhammar att betala 150 178 kronor till Kommunen jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från den 1 oktober 2019 till dess full betalning sker.

Jan Gyllenhammar har bestritt huvudkäromålet. Något belopp har inte vitsordats som skäligt i och för sig, däremot har sättet för beräkning av ränta godtagits.

Genkäromålet

Jan Gyllenhammar har yrkat att tingsrätten ska förplikta Kommunen att till honom betala ersättning för förlorad arbetsinkomst och däri inberäknad pensionsavsättning (4,5 procent) med 72 180,27 kronor jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 1 november 2018 till dess full betalning sker.

Kommunen har bestritt yrkandet. Ränteberäkningen och ett belopp om 178,57 kronor per timme jämte pensionsavsättning med den procentsats som Gyllenhammar begärt, dvs. ett sammanlagt belopp om 18 555 kronor, har vitsordats.

Rättegångskostnader

Vardera parten har yrkat ersättning för rättegångskostnader i såväl huvudkäromålet som i genkäromålet.

HUVUDKÄROMÅLET – GRUNDER OCH UTVECKLANDE AV TALAN

Kommunens grunder

Jan Gyllenhammar har utfört arbete som förtroendevald inom Kommunen under perioden juni 2016 – mars 2018 och har under denna tid begärt och beviljats ersättning av Kommunen med sammanlagt 150 178 kronor avseende förlorad arbetsinkomst. Ersättningen har betalats ut till honom.

Jan Gyllenhammar har emellertid varit heltidstjänstledig från sin anställning på Swebus under denna tid. Som en direkt följd av detta skulle han inte ha arbetat för Swebus vid något tillfälle under perioden och skulle därmed överhuvudtaget inte haft någon faktisk arbetsinkomst från Swebus. Han har därför inte förlorat någon arbetsinkomst på grund av att han deltagit vid enskilda sammanträden och förrättningar inom Kommunen och har inte fått något löneavdrag för just dessa tillfällen. Jan Gyllenhammar har alltså inte förlorat någon arbetsinkomst när han fullgjort dessa uppdrag. I vart fall har han inte kunnat visa att han haft sådana inkomstbortfall. Han har därför inte varit berättigad till ersättning för förlorad arbetsinkomst. Eftersom ersättningen således felaktigt har beviljats och utbetalats till Jan Gyllenhammar är han skyldig att återbetala hela beloppet till Kommunen, jämte begärd ränta.

Jan Gyllenhammars förtroendeuppdrag för Kommunen har inte varit så omfattande att han har behövt ta ledigt från Swebus under (hela) de resterande 70 procent av sin heltidstjänst (dvs. utöver den ledighet på 30 procent som krävts på grund av anställning som politisk sekreterare).

Kommunen har inte godtagit att Jan Gyllenhammar haft rätt till förlorad arbetsinkomst under den tid han har varit helt heltidstjänstledig.

Jan Gyllenhammar har, under alla förhållanden, inte rätt till mer ersättning för förlorad arbetsinkomst än vad som svarar mot tidsåtgången för respektive sammanträde.

Det bestrids att Jan Gyllenhammar haft rätt till ersättning på grund av att han i något avseende varit i god tro eller på grund av att Kommunen på något sätt skulle ha gjort en obehörig vinst.

Kommunens utveckling av talan

Jan Gyllenhammar har undertecknat och gett in Kommunens blankett ”Intyg förlorad arbetsinkomst”, daterad den 16 mars 2015. Han har därvid angett att han är anställd av Swebus och att han har viss bruttoinkomst per timme.

Av blanketten framgår att ett nytt intyg ska sändas in till Kommunen så snart uppgifterna om inkomstförhållandena ändras. På blanketten finns bland annat följande text:

Förtroendevalda i Motala kommun har rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst, dvs. inkomst som den förtroendevalde personligen går miste om under den tid hon/han utövar sitt uppdrag /.../ Kraven för att få ersättning är att motsvarande avdrag från lön eller a-kassa görs. Ersättning lämnas bara för något som reellt förloras. /.../ Undertecknad intygar härmed att de av mig nedan lämnade uppgifterna om min inkomst m.m. vilka kommer att användas för beräkning av förlorad arbetsförtjänst i samband med förtroendeuppdrag i Motala kommun, är riktiga samt att jag tagit del av de ersättningsbestämmelser som gäller i kommunen för kommunalt förtroendevalda.

Jan Gyllenhammar har också lämnat in ett intyg från Swebus, daterat den 6 mars 2015, vari anges att han är tillsvidareanställd på heltid hos Swebus med viss beräknad årsinkomst.

I efterhand har det – för Kommunens del – framkommit att Jan Gyllenhammar har varit heltidstjänstledig från sin anställning hos Swebus från juni 2016 till och med maj 2018. Detta framgår inte av de intyg som anges ovan och Jan Gyllenhammar har inte heller på annat sätt informerat Kommunen om att han har varit helt heltidstjänstledig från Swebus.

Kommunens lönehandläggare har således med fog utgått från den information som funnits tillgänglig genom de två intyg som Jan Gyllenhammar lämnat in.

Den utbetalda ersättningens storlek m.m

Under den aktuella perioden har Jan Gyllenhammar i egenskap av förtroendevald deltagit i sammanträden och förrättningar vid 111 tillfällen och för detta begärt och erhållit ersättning av Kommunen med det yrkade beloppet.

När tjänsteledigheten uppdagades begärde Kommunen in underlag som visar att Jan Gyllenhammar skulle ha arbetat vid de tillfällen för vilka han har begärt och erhållit ersättning för förlorad arbetsinkomst. Därefter har Kommunen fått del av vissa schemahandlingar. Av uppgifter från personaladministratören hos Swebus framgår dock att dessa handlingar endast utgjort schemafördelningsmallar, att Jan Gyllenhammar inte varit schemalagd under den tid han varit helt tjänstledig samt att det inte går att veta vilka dagar som han skulle ha arbetat om han inte varit helt tjänstledig.

Jan Gyllenhammar har inte informerat Kommunen, i vart fall inte på ett tydligt och adekvat sätt, om att han har varit heltidstjänstledig.

Eftersom Jan Gyllenhammar har varit heltidstjänstledig har han inte haft någon förlorad arbetsinkomst. Situationen borde kunna jämföras med fallet att Jan Gyllenhammar i stället sagt upp sig från anställningen hos Swebus för att ägna sig åt sina uppdrag inom Kommunen. I det fallet hade han tveklöst saknat rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst.

På grund av tjänsteledigheten har Jan Gyllenhammar inte blivit schemalagd för arbete hos Swebus. Det är därför under alla förhållanden oklart huruvida han, för det fall han inte hade varit tjänstledig på heltid, faktiskt skulle ha kommit att arbeta vid vart och ett av de tillfällen för vilka han begärt ersättning för förlorad arbetsinkomst. Jan

Gyllenhammar kan därför inte visa att han vid något enskilt tillfälle har förlorat en inkomst från Swebus på grund av sitt förtroendeuppdrag.

Med Jan Gyllenhammars tolkning i den aktuella frågan skulle han alltid ha rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst, oavsett om han skulle ha arbetat eller inte vid de enskilda sammanträdena eller förrättningarna. Enligt den tolkningen skulle han alltså ha rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst även i de fallen han faktiskt inte hade behövt ta ledigt från Swebus för att fullgöra sina uppdrag – till exempel vid fridagar, semester eller sjukskrivning, eller om han helt enkelt inte skulle ha varit schemalagd.

Av 4 kap. 11 och 12 §§ kommunallagen följer att Jan Gyllenhammar inte haft rätt till mer ledighet, och mer ersättning för förlorad arbetsinkomst, än vad de enskilda sammanträdena och förrättningarna har krävt. Att det ligger praktiska skäl bakom Jan Gyllenhammars beslut att ta tjänstledigt på heltid saknar betydelse. Jan Gyllenhammars tolkning av rätten till ersättning synes också innebära att han teoretiskt sett – om han hade utfört politiska uppdrag varje dag – skulle kunna få rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst med mer än 100 procent av sin gällande heltidslön hos Swebus.

Anställningen som politisk sekreterare och övriga politiska uppdrag

Jan Gyllenhammars uppdrag som politisk sekreterare är en anställning inom Kommunen som berättigar honom till lön men inte till ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Kommunen ifrågasätter att Jan Gyllenhammar med stöd av 4 kap. 11 § kommunallagen skulle haft rätt till mer ledighet från Swebus, på grund av anställningen som politisk sekreterare, än vad som motsvarar 30 procent av en heltidstjänst, oavsett om det uppdraget rent faktiskt krävt mer arbete än så. Även om Jan Gyllenhammar skulle ha arbetat, som politisk sekreterare, mer än 30 procent av normal veckoarbetstid har han under alla förhållanden inte haft rätt till ersättning från Kommunen för någon arbetsinkomst som därigenom förlorats (och för övrigt inte heller någon ytterligare lön).

Jan Gyllenhammars uppdrag för regionfullmäktige och Kristdemokraterna har ingenting med Kommunens arbete att göra och berättigar inte till ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Vad Jan Gyllenhammar redovisat om sitt arbete som politisk sekreterare och sina uppdrag för regionfullmäktige och Kristdemokraterna talar mot hans påstående om att tjänstledigheten på heltid skulle ha varit betingad av de politiska förtroendeuppdragen för Kommunen.

Förtroendeuppdragen för Kommunen och dess omfattning

För uppdragen som gruppleddare och andra vice ordförande i personalnämnden har Jan Gyllenhammar fått ett fast årsarvode om fem procent av grundbeloppet (per uppdrag). Det innebär inte att dessa uppdrag motsvarar fem procent av en heltidstjänst. För de gruppleddarsammanträden som sammankallats av kommunstyrelsens eller kommunfullmäktiges ordföranden har Jan Gyllenhammar därutöver varit berättigad till såväl sammanträdesarvode som ersättning för förlorad arbetsinkomst. Detsamma har gällt för sammanträden med kommunfullmäktige, socialnämnden, personalnämnden och personalnämndens arbetsutskott.

Det kan framhållas att sammanträdena inte upptar hela dagar och att det förekommer att flera sammanträden hålls på samma dag.

Det är Motala Idrottspark AB – och inte Kommunen – som utger ersättning avseende uppdrag åt bolaget. Däremot har det varit Kommunen som (för bolagets räkning) ersatt förlorad arbetsinkomst på grund av att Jan Gyllenhammar deltagit i sammanträden för Sjöstaden Motala Fastighetsutveckling AB.

Beredningen för lokalt utvecklingsprogram har varit en tillfällig funktion som endast funnits några månader efter valet år 2014. Med andra ord har Jan Gyllenhammar inte utfört något sådant arbete under aktuell period.

Även Beredningen för organisations- och arvodesfrågor har varit en tillfällig funktion som varit aktiv under bland annat år 2017 och 2018 (dock inte 2016). Jan Gyllenhammar har haft rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst i samband med beredningens sammanträden.

Slutligen har Jan Gyllenhammar haft rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst i samband med sammanträden med Styrgruppen för politikerutbildning. Kommunen har tagit fram information angående hur många sammanträden som Jan Gyllenhammar deltagit vid, vilket framgår av tabellen nedan.

Uppdrag	Ersättningsberättigad arbete	Omfattning
Gruppledare	Vissa sammanträden (högst fem procent av grundbeloppet)	Högst ett fåtal gånger per år
Andra vice ordförande i personalnämnden	Nämndsammanträde	Högst en gång per månad
	Arbetsutskottsammanträde	Högst en gång per månad
Ledamot kommunfullmäktige	Sammanträden	Högst en gång per månad
Ersättare socialnämnden	Sammanträden	Högst en gång per månad
Ersättare Sjöstaden Motala Fastighetsutveckling AB	Sammanträden	Högst fem gånger per månad
Beredningen för organisations- och arvodesfrågor	Sammanträden	Sex tillfällen under 2017 och fyra tillfällen under 2018
Styrgruppen för politikerutbildning	Sammanträden	Två tillfällen under 2016 och två tillfällen under 2017

Det innebär sammantaget att Jan Gyllenhammar som mest skulle kunna ha deltagit vid sammanträden inom ramen för dessa uppdrag under högst omkring 60–65 dagar per år. Utöver detta har han haft rätt till förlorad arbetsinkomst för närvaro vid gruppmöten inför sammanträden i fullmäktige, socialnämnden och personalnämnden. Dessa gruppmöten hålls dock vanligtvis på samma dag som respektive sammanträde och under alla förhållanden kan det ha varit sådana möten under högst 30–35 ytterligare 14 dagar

(i praktiken är det betydligt färre). Det är vidare riktigt att Jan Gyllenhammar kan ha deltagit i enstaka studiebesök eller utbildningstillfällen.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst har utbetalats till Jan Gyllenhammar avseende 30 dagar under juni – december 2016, 58 dagar under 2017 och 23 dagar under januari – mars 2018. Det innebär att Jan Gyllenhammar i genomsnitt har utfört arbete under omkring fem dagar per månad dvs. drygt en dag i veckan.

Sammanfattningsvis är det för Kommunens del uppenbart att Jan Gyllenhammar inte har behövt ta ledigt från Swebus under de resterande 70 procenten av sin heltidstjänst (dvs. utöver den ledighet på 30 procent som krävs för anställningen som politisk sekreterare) för att kunna fullgöra sina förtroendeuppdrag för Kommunen.

Kommunen bestrider därför påståendet om att tjänstledigheten på heltid skulle ha varit ”betingad av att Gyllenhammar till mycket betydande del skulle varit förhindrad att arbeta på Swebus då han utför politiska uppdrag åt Kommunen”.

Tjänstledigheten

Kommunen ifrågasätter inte att Jan Gyllenhammar har angett till Swebus att politiska förtroendeuppdrag varit anledningen till tjänstledigheten och att det beviljats för detta. Det innebär dock inte per automatik att ledigheten varit motiverad och att han skulle vara berättigad till ersättning för förlorad arbetsinkomst från Kommunen. Att hans agerande kan ha underlättat för arbetsgivaren saknar naturligtvis betydelse för frågan om han är berättigad till sådan ersättning av Kommunen.

Susanne Holta har inte mottagit de två meddelanden som påstås ha skickats den 26 maj 2017. Kommunen har inte heller fått det intyg från Swebus som daterats den 1 november 2016. Även om Kommunen skulle ha mottagit dessa dokument har Jan Gyllenhammar inte därigenom på ett tillräckligt tydligt och adekvat sätt informerat Kommunen om att han varit helt tjänstledig. Han har inte heller lämnat sådan information på annat sätt.

Kommunen har inte godtagit att Jan Gyllenhammar haft rätt till förlorad arbetsinkomst under den tid som han varit helt tjänstledig.

Övrigt

Huvudkärålet gäller frågan om huruvida Jan Gyllenhammar har förlorat arbetsinkomster (och kunnat visa detta) eller inte. Frågan om schabloniserad ersättningsberäkning (i de fall rätt till ersättning föreligger) är därför inte aktuell vid prövningen av huvudkärålet.

Att Kommunens regler måhända skulle kunna uppfattas som otydliga vad gäller vissa andra frågor saknar helt betydelse för den fråga som ska prövas i målet.

Vad gäller att Kommunen underlåtit att informera Jan Gyllenhammar om att han kunnat göra en rättelse är det ett påstående som Kommunen överhuvudtaget inte förstår. Kommunen håller inte med om att Kommunen på något sätt agerat felaktigt. Kommunen har informerat Jan Gyllenhammar om att han inte har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst under tid då han själv är heltidstjänstledig och detta skedde redan i samband med att Kommunen upptäckte att Jan Gyllenhammar varit helt tjänstledig. Kommunen förstår inte heller vad Jan Gyllenhammar – i svepande ordalag och utan att ange sakomständigheterna – påstått gällande god tro och att Kommunen på något sätt skulle kunna göra en obehörig vinst.

Jan Gyllenhammars grunder

Jan Gyllenhammars anställning hos Swebus berättigar till lön då han utför arbete. På grund av förtroendeuppdragen för Kommunen har han inte uppburit någon lön från Swebus. Han har därigenom gjort en inkomstförlust. Inkomstförlusten, som uppgår till det av Kommunen yrkade beloppet, har Jan Gyllenhammar styrkt genom intyg som upprättats av hans arbetsgivare och som godtagits av Kommunens handläggare. Kommunen har varit informerad om att Jan Gyllenhammar varit tjänstledig från arbetet

som busschaufför på Swebus. Jan Gyllenhammar har fullgjort sina åtaganden enligt såväl kommunallagen som Kommunens ersättningsreglemente. Någon rättslig grund att återkräva utbetalda belopp föreligger således inte.

Jan Gyllenhammars utveckling av talan

Under den aktuella perioden hade Jan Gyllenhammar förtroendeuppdrag i Kommunen i princip motsvarande heltid.

Tjänstledigheten från Swebus har varit betingad av att Jan Gyllenhammar till mycket betydande del varit förhindrad att arbeta på Swebus då han utfört politiska uppdrag för Kommunen. Han har arbetat mer än 40 timmar per vecka med de politiska uppdragen och har därmed varit förhindrad att arbeta på Swebus. Att han varit tjänstledig i stället för att dag för dag anmäla hinder för arbete på grund av förtroendeuppdrag har underlättat högst väsentligt för hans arbetsgivare vad gäller frågor om schemaläggning, iakttagande av vilotid m.m. I praktiken har det varit nödvändigt för att hans arbetsgivare inte skulle riskera att bryta mot regler om kör- och vilotid. De körningar som schemaläggs och utförs är sådana där det krävs att föraren kan köra hela passet. Det är alltså inte möjligt att köra del av ett pass. Vid de politiska uppdragen behövde han även hoppa in med kort varsel vilket inte varit möjligt om han inte varit tjänstledig.

Jan Gyllenhammar har löpande till Kommunen genom intyg från hans arbetsgivare visat och styrkt vilken förlorad arbetsinkomst han haft. Han har därigenom uppfyllt de krav som kommunallagen och Kommunens reglemente uppställer. Kommunen har godtagit hans intyg och i enlighet med reglementet utbetalat ersättning för inkomstförlusten. Jan Gyllenhammar har dessutom, genom mejl från den 26 maj 2017 till dåvarande handläggare och även vid personligt möte, informerat Kommunen om att han har varit tjänstledig på heltid. Kontakten har främst varit med Susanne Holta, Katarina Viklund och Annika Holmberg.

Eftersom Kommunen godtagit hans inlämnade intyg och underlåtitt att informera honom om att han hade kunnat vidta rättelse har Jan Gyllenhammar hela tiden varit i god tro om att det underlag han lämnat in till Kommunen varit tillfyllest.

Jan Gyllenhammars agerande med anledning av utbetalningen av ersättningen har granskats av polis och åklagare. Förundersökningen har dock lagts ner med motiveringen att det inte finns anledning anta att brott som hör under allmänt åtal har begåtts. Den oberoende granskning som utförts av polis och åklagare har visat att Jan Gyllenhammar utifrån det regelverk som Kommunen tillämpar har förfarit på ett korrekt sätt.

Jan Gyllenhammar har på anmodan av Kommunen gett in begärt underlag. Susanne Holta har sedan fört in det i Kommunens ersättningsystem. För det fall uppgifter lagts in felaktigt är det inte Jan Gyllenhammar som ska ta de ekonomiska konsekvenserna av detta.

Om tingsrätten skulle finna att Jan Gyllenhammar inte har haft rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst enligt Kommunens reglemente för arvoden och ersättningar till förtroendevalda har han ändå rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst enligt kommunallagen som har företrädare framför reglementet.

Kommunen har hela tiden efterfrågat intyg på årsarbetsinkomst och schema. Detta har gällt alla gånger vid kontroll gjord av tjänstemännen sedan 2010 fram till mars 2018. Det var den 6 februari 2018 som Kommunens tjänsteman tog kontakt med Birgitta Wallander och i samband med detta begärde in intyg på att Jan Gyllenhammar var tjänstledig på heltid.

Lagen om kör- och vilotider räknar in allt arbete före och efter ett pass och enligt Kommunens reglemente har man rätt att få förlorad arbetsinkomst för en fridag på grund av den lagstadgade vilotiden. Det blir svårt att ta ett pass i veckan eller på helgen då den

totala arbetstiden får vara max 54 timmar per vecka eller 90 timmar under en 14 dagars period.

GENKÄROMÅLET – GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

Jan Gyllenhammars grunder och utveckling av talan

Enligt samma regler som aktualiseras i huvudkäromålet har Jan Gyllenhammar rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst för tiden från juni 2016. Från den 1 juni 2018 var Gyllenhammar tjänstledig från sin anställning på Swebus motsvarande 90 procent av en heltidstjänst.

Sammanlagt rör det sig om icke utbetald ersättning för 36 heldagar och 21 timmar. Den ersättning som utgår per dag är dels baserad på Jan Gyllenhammars arbete som busschaufför, dels på hans arbete som anställd i det egna aktiebolaget. Utöver angivet belopp ska tilläggas förlorade pensionsavsättningar med 4,5 procent. Det yrkade totalbeloppet 72 180,27 kronor utgörs av sammanlagd schabloniserad timersättning, beräknat utifrån hans inkomster från både Swebus och sitt eget aktiebolag.

Ersättningen betalas normalt ut månadsvis i efterskott. För enkelhets skull yrkas dock dröjsmålsränta från den 1 november 2018 trots att rätt till ränta rätteligen föreligger för tid dessförinnan.

Jan Gyllenhammar har deltagit i sammanträden som berättigar honom till ersättning motsvarande det yrkade beloppet. Trots det har någon ersättning inte utbetalats.

Hade han inte varit tjänstledig hade han inte tagit uppdraget. Jan Gyllenhammar har varit i god tro att han skulle få ersättning när han deltagit vid dessa sammanträden och är därför berättigad till ersättning. Kommunen skulle göra en obehörig vinst om han inte har rätt till ersättning för sitt deltagande vid dessa sammanträden.

Jan Gyllenhammar anser att även inkomstförlusten från hans eget bolag ska beaktas vid beräkningen. Huruvida en person är delägare i ett bolag eller inte saknar relevans vid beräkningen av inkomstförlusten. För det fall Kommunens reglemente skulle anses innehålla sådana begränsningar strider det mot tvingande bestämmelser i kommunallagen och äger därför ingen giltighet.

Således vidhåller Jan Gyllenhammar att han är berättigad till ersättning för inkomstförlust såväl i egenskap av anställd som egen företagare. Även den som har mer än ett arbete är självklart berättigad till ersättning för den inkomstförlust personen i fråga drabbas av genom sitt förtroendeuppdrag.

Beträffande vilotidsreglerna är vad som anförts av Kommunen inte korrekt. Vid beräkningen av lagstadgad tid ska allt arbete räknas in, såväl arbetet som politisk sekreterare som uppdraget som förtroendevald. Beträffande vilotider fanns det även en tung lastbil i Jan Gyllenhammars bolag. Reglerna om vilotid gäller även i det sammanhanget.

Jan Gyllenhammar har felaktigt fått information av kommunjuristen att ersättning enligt kommunallagen bara kan betalas ut timme för timme. Han har inte accepterat detta men för att överhuvudtaget få ut någon ersättning varit tvungen att fylla i blanketterna på detta sätt. Han har löpande informerat såväl Personalnämndens ordförande som dess 1:e vice ordförande om att han vill ha ersättning för hela dagarna. Jan Gyllenhammar har förlitat sig att detta skulle hanteras på ett korrekt sätt av Personalnämnden och att han skulle få full ersättning. Efter att tvist uppkom har han i skrivelse till nämnden och mejl till dess ordförande påpekat detta och efterfrågat ersättningen.

Det ska även beaktas att Kommunen underlåtit att informera Jan Gyllenhammar om att han kunnat vidta rättelse genom att återta sin tjänstledighet och i stället begära ledigt dag för dag. Enligt Kommunens synsätt skulle han då varit berättigad att erhålla ersättning. Han har i avsaknad av sådant besked fortsatt delta vid sammanträden och

varit i god tro att han skulle få ersättning. Kommunen skulle göra en obehörig vinst om Jan Gyllenhammar inte har rätt till ersättning för sitt deltagande vid dessa sammanträden.

Jan Gyllenhammar har framställt begäran om ersättning i anslutning till respektive sammanträde. Framställan har inte gjorts för sent. Det kan noteras till exempel vad gäller sammanträdet den 28 september 2017 så framställde såväl Jan Gyllenhammar som övriga ledamöter sitt yrkande om ersättning samma dag som sammanträdet hölls. Det framgår av den ersättningsblankett som Kommunen givit in. Ifyllandet av blanketten ska uppfattas som en begäran om ersättning. För det fall begäran skulle behöva kompletteras så finns utöver gängse preskriptionsregler ingen gräns för när ersättning kan framställas. Det bestrids således att yrkande om ersättning framställts för sent.

Enligt ingiven sammanställning framgår att Jan Gyllenhammar från den 28 september 2017 till och med den 17 oktober 2018 saknar utbetald ersättning för förlorad arbetsinkomst med totalt 72 180,27 kr inklusive pensionsavsättning.

Kommunens grunder och utveckling av talan

Jan Gyllenhammar har på de skäl som Kommunen anfört till stöd för huvudkäromålet inte haft rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst i samband med att han har utövat sina politiska uppdrag under tidsperioden.

För de sammanträden som ligger i tiden före den 1 juni 2018, då Jan Gyllenhammar varit helt tjänstledig, vidhålls att han inte haft rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst, av de skäl som anförts till grund för huvudkäromålet.

Vissa sammanträden avser emellertid tiden efter den 1 juni 2018, fram till oktober 2018. Under denna tid var Jan Gyllenhammar tjänstledig till 90 procent från Swebus. Vid kontroller med arbetsgivaren har det framkommit att Jan Gyllenhammar inte var

schemalagd för arbete i samband med de sammanträden som är aktuella under denna period. Det bestrids alltså även i denna del att Jan Gyllenhammar skulle ha förlorat arbetsinkomst på grund av närvaro vid dessa sammanträden.

Under alla förhållanden bestrids att Jan Gyllenhammar – som alltså inte varit schemalagd för arbete vid något av aktuella tillfällen – skulle ha rätt till mer ersättning för förlorad arbetsinkomst än vad som svarar mot tidsåtgången för respektive sammanträde. Om exempelvis ett sammanträde pågått i en timme är det således Kommunens uppfattning att Jan Gyllenhammar inte kan ha rätt till mer ersättning än motsvarande en förlorad arbetstimme.

Kommunen håller inte med om att de sammanträden som Jan Gyllenhammar deltagit i efter den 23 mars 2018 skulle avse ”36 heldagar och som berättigar till ersättning samt ytterligare 21 ersättningsberättigade timmar”. Kommunen delar inte heller Jan Gyllenhammars uppfattning om vilka sammanträden han har deltagit vid.

Ersättningens storlek

Jan Gyllenhammars verksamhet i det egna bolaget är inte relevant för prövningen av om Jan Gyllenhammar förlorat arbetsinkomst från Swebus. Inte heller är det relevant för beräkningen av vilken arbetsinkomst från Swebus som han i så fall gått miste om, och som Kommunen eventuellt ska ersätta. Ersättningssystemet fungerar nämligen inte på det sättet att de förtroendevalda skulle ha rätt till ersättning för förlorad inkomst avseende flera olika arbeten samtidigt. Dessutom gäller möjligheten till schabloniserad ersättning enbart de förtroendevalda som har sin huvudsakliga inkomst från enskild firma. Förutsättningarna för schablonberäkning av den eventuellt berättigade ersättningen är alltså inte uppfyllda.

Beräkningen av ersättningen för Jan Gyllenhammars förlorade arbetsinkomst från Swebus har dock under en viss period tidigare felaktigt inkluderat en inkomstförlust från hans bolag. Detta har gjorts av misstag och har sedan rättats till.

För det fall tingsrätten skulle komma fram till att Jan Gyllenhammar har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst vitsordar Kommunen att Gyllenhammar har rätt till ersättning med sammanlagt 18 555 kr.

Rätt till ersättning har bortfallit

Vidare följer det av 18 § första stycket i Kommunens reglemente för arvoden och ersättningar till förtroendevalda att ett yrkande om ersättning för förlorad arbetsinkomst ska framställas senast inom ett år från dagen för sammanträdet eller motsvarande till vilken förlusten hänför sig. Beträffande ett antal av de sammanträden som omfattas av kravet i genkäröålet har Jan Gyllenhammar inte tidigare framställt något yrkande om ersättning för förlorad arbetsinkomst, och i flera fall har han tidigare endast framställt ett krav på ersättning (med ett lägre belopp) för ett färre antal timmar för förlorad arbetsinkomst, än vad han nu begär. Eftersom det gick mer än ett år från det sista aktuella sammanträdet till dess att Jan Gyllenhammar framställde sitt krav i genkäröålet – och det således i samtliga fall förflutit mer än ett år – har han inte rätt till någon mer ersättning för förlorad arbetsinkomst än vad han tidigare yrkat.

Jan Gyllenhammar synes mena att han (och övriga närvarande) för varje enskilt sammanträde har framställt en begäran om ersättning för förlorad arbetsinkomst redan genom att hans namn funnits med på de av Kommunen framtagna blanketterna för begäran om sammanträdesersättning. Detta stämmer inte. Ersättning för förlorad arbetsinkomst begärs genom ifyllande av den kolumn som gäller just förlorad arbetsinkomst. Det var t.ex. enbart en person som begärde sådan ersättning för sammanträdet den 28 september 2017. Vidare ska Jan Gyllenhammars påstående, om att hans skrivelse till personalnämnden innebär att han framställt ytterligare begäran om ersättning än vad han angett i aktuella ersättningsblanketter, lämnas utan avseende.

Övrigt

Vad gäller att Kommunen underlåtit att informera Jan Gyllenhammar om att han kunnat göra en rättelse är det ett påstående som Kommunen överhuvudtaget inte förstår. Kommunen håller inte med om att Kommunen på något sätt agerat felaktigt. Kommunen har informerat Jan Gyllenhammar om att han inte har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst under tid då han själv är heltidstjänstledig och detta skedde redan i samband med att Kommunen upptäckte att Jan Gyllenhammar varit helt tjänstledig. Kommunen förstår inte heller vad Jan Gyllenhammar – i svepande ordalag och utan att ange sakomständigheterna – påstått gällande god tro och att Kommunen på något sätt skulle kunna göra en obehörig vinst.

UTREDNINGEN

Parterna har åberopat skriftlig bevisning.

Kommunen har åberopat vittnesförhör med Åsa Almsin och Susanne Holta.

Jan Gyllenhammar har åberopat förhör under sanningsförsäkran med sig själv. Vidare har han åberopat vittnesförhör med Birgitta Wallander, Jonathan Karlsson och Thomas Gustavsson.

Av den muntliga bevisningen har sammanfattningsvis följande framkommit.

Åsa Almsin

Hon arbetar som lönechef i Motala kommun. Tjänsten inrättades 2016 och innefattar bland annat att göra utbetalningar till förtroendevalde. De förtroendevalda är inte anställda utan har uppdrag. Kommunallagen gäller för arvodena men även det kommunala reglementet. För att få ersättning för förlorad arbetsinkomst krävs det att

den förtroendevalde har en arbetsgivare. Förtroendevald ska även ha gett in intyg om sin inkomst och ska kunna styrka att löneavdrag har gjorts. Ersättningen beräknas per timme och baseras på intyget som lämnats in. Om den förtroendevalde har flera anställningar måste hon eller han ange vilken arbetsgivare en tagit ledigt från. Personen kan bara få ersättning från ett arbete i taget. Samma regler gäller om den förtroendevalde har eget företag.

Jan Gyllenhammar hade uppdrag som grundade rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst. Han deltog i möten maximalt en dag per vecka för dessa uppdrag.

Hon har upprättat den sammanställning över utbetald ersättning till Jan Gyllenhammar för förlorad arbetsinkomst, som getts in i målet. Sammanställningen bygger på information som hon fått från länsstyrelsen om vilka uppdrag han hade. Dessa lade hon in i lönesystemet. Hon har sedan kontrollerat sammanträdesprotokoll för att se närvaron. Gruppmöten ger rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst, men dessa möten brukar hållas i anslutning till andra möten.

Hon slutade att betala ut ersättning för förlorad arbetsinkomst till Jan Gyllenhammar när Kommunen fick information om att han var tjänstledig på heltid. Hon fick denna information den 22 januari 2018 när Susanne Holta fått ett e-postmeddelande från Birgitta Wallander från Swebus. Under hösten 2017 anmärkte Susanne Holta på den ersättning som Jan Gyllenhammar begärde, eftersom han begärde ersättning för åtta timmar även om mötet bara varat en timme. Hon begärde intyg och schema från Jan Gyllenhammar för att kontrollera om han varit ledig. Susanne Holta blev ifrågasatt och fick inte den information hon behövde. I stället för intyg som kunde godkännas fick hon schemamallar från honom. Vid den tiden kände Susanne Holta inte till att Jan Gyllenhammar var tjänstledig. Susanne Holta kontrollerade även andra förtroendevalda som skulle styrka sin förlust. Den 22 januari 2018 fick hon och Susanne Holta reda på att Jan Gyllenhammar var heltidstjänstledig. Själv blev hon helt chockad, eftersom hon inte hade förväntat sig detta. Även Susanne Holta blev mållös.

Hon hade kontakt med Jan Gyllenhammar under hösten 2017 när Susanne Holta tyckte att det blev jobbigt, eftersom hon inte fick de intyg från Jan Gyllenhammar som hon behövde. Under 2018 hade hon kontakt med honom genom e-postmeddelanden, telefon och vid besök på hennes kontor. Hon var tydlig med att man inte har rätt till ersättning om man är helt tjänstledig. Hon tog även stöd av kommunjuristen som fick extern hjälp av SKR (Sveriges Kommuner och Regioner).

De begärde intyg till styrkande av förlorad arbetsinkomst från Jan Gyllenhammar för sammanträden under 2017. Han fick utbetalat ersättning även under februari och mars 2018 eftersom deras utredning inte var klar. Under tiden var hon tydlig mot Jan Gyllenhammar med att han inte hade rätt till ersättning. De grundade timbeloppet på det intyg från 2015 som Jan Gyllenhammar hade lämnat in. De senare intyg som presenterats i målet har hon tidigare inte sett. De finns inte registrerade och sparade hos Kommunen, som de skulle varit om Jan Gyllenhammar hade lämnat in dem.

Först i samband med detta mål har hon sett e-postmeddelandena till Susanne Holta från den 26 maj 2017. Hon har kontrollerat om meddelandet mottagits trots den felaktiga adressen till Susanne Holta, men det går inte att få fram loggfiler från längre tillbaka än en månad. Susanne Holta har sparat alla meddelanden hon fått, men dessa finns inte sparade. Hon känner inte igen informationen från meddelandena.

För att upprätta sammanställningen över de felaktiga utbetalningarna har hon gått genom Jan Gyllenhammars lönespecifikationer och markerat de rader som avser förlorad arbetsinkomst. Ersättning har utbetalts med antingen 178,57 kr per timme eller 247,57 kr per timme. Skillnaden i belopp beror på att Jan Gyllenhammar under sommaren 2018 gav in intyg om att han även har inkomst från eget företag. Susanne Holta lade samman hans inkomster så att timkostnaden blev felaktig. När Susanne Holta förde in den högre inkomsten i systemet skedde en rättelse av utbetalningarna från januari 2017. Om Jan Gyllenhammar har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst ska ersättningen bara grundas på en inkomst, dvs. den rätta ersättningen uppgår till 178,57 kr per timme.

Det är hon som tagit fram blanketten där de förtroendevalda begär ersättning för förlorad arbetsinkomst. Hon har på dessa blanketter kontrollerat vilken ersättning Jan Gyllenhammar har begärt. Det går även att begära ersättning skriftligt men det har inte Jan Gyllenhammar gjort.

Efter juni 2018 gick Jan Gyllenhammar ner till 90 procents tjänstledighet. Det skedde när han fått information om att han inte hade rätt till ersättning om han var heltidstjänstledig. De fortsatte att begära intyg om vilken arbetsinkomst han förlorat.

På grund av problemen med Jan Gyllenhammar har intygsblanketterna förtydligats. Alla reglerna i reglementet står inte i blanketterna. Även i reglementet har det förtydligats att man inte kan vara heltidstjänstledig. Detta är ingen ändring.

Det är vanligt att förtroendevaldas ersättning för förlorad arbetsinkomst omfattar tiden för sammanträdet och restid. Vid skiftarbete och vilotider kan man få mer ersättning.

Även om Katarina Wiklund kände till att Jan Gyllenhammar var tjänstledig på halvtid innan juni 2016, så var detta inget som hon själv kände till. I samband med överlämningen mellan Katarina Wiklund och henne fick hon pärmar men inte information om tjänstledigheten. Om han var tjänstledig på halvtid för sitt uppdrag som politisk sekreterare, har det inte funnits någon anledning att begära intyg om detta eftersom han fick arvode för det uppdraget.

Susanne Holta

Hon arbetar som löneadministratör sedan 2017. Hon fick en rörig inledning och kom inte igång med löneadministrationen förrän i mitten av augusti 2017. Tidigare skötte Katarina Wiklund detta men hon slutade under våren 2016. Därefter följde tre andra personer innan Susanne tog över.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst regleras i kommunallagen och reglementet. Det krävs ett intyg på faktiskt bortfall av inkomst eller ett schema. Hon tittar på begäran och ser om det verkar rimligt. Om mötet är kort och den förtroendevalda begär ersättning för åtta timmar begär hon in intyg.

När det gäller Jan Gyllenhammar har hon mejlat honom och bett om schema eller intyg. Någon gång under hösten 2017 kom han ner och ifrågasatte hennes agerande. Hon kände sig trängd men förklarade att de har rätt att begära in intyg. Hon tyckte inte alltid att det var en rimlig ersättning han begärde. Hon begärde intyg även från andra personer. Efter mycket om och men fick hon ett schema från Jan Gyllenhammar men detta visade inte när han skulle ha arbetat.

I januari 2018 fick hon reda på att Jan Gyllenhammar var tjänstledig på heltid. Hon blev jätteförvånad. Hon kände inte till detta tidigare. Åsa Almsin blev lika förvånad. Hon fick informationen från Jan Gyllenhammar som svar på ett e-postmeddelande hon skickat. Hon kontaktade Åsa Almsin som i sin tur tog kontakt med kommunjuristen. Kommunjuristen pratade med en jurist från SKR. Därefter vet hon inte vad som hände för Åsa Almsin och kommunjuristen övertog ärendet.

Hon fortsatte att betala ut ersättningar till Jan Gyllenhammar under våren 2018 men lade en del orimliga krav till sidan. Hon vet inte om dessa har blivit betalda.

Hon korrigerade utbetalningarna till ett högre belopp eftersom Jan Gyllenhammar begärde att ersättningen även skulle omfatta inkomster för hans eget företag. Korrigering skedde för utbetalningarna från 2017. Detta var fel; rätt ersättning för hans förlorade arbetsinkomst ska uppgå till 179 kr per timme.

Hon kan inte minnas att hon innan processen startade har sett e-postmeddelandena från Jan Gyllenhammar som är daterade den 26 maj 2017. Hon har letat i sin inkorg men inte hittat meddelandena. Hon har inte heller något minne av att Jan Gyllenhammar var nere

och pratade med henne efter han skickat meddelandena. Hon tror att hon kan utesluta att meddelandena kommit fram till henne.

Jan Gyllenhammar

Han arbetade som busschaufför för Swebus som administrerades av Nobina. I arbetet utförde han körningar från Linköping till Göteborg, Jönköping, Stockholm och Uppsala. Hans heltidstjänst uppgick till 38,45 timmar per vecka vilket innebar ca 16 arbetspass i månaden. För tjänsten gällde regler om kör- och vilotider som han var tvungen att beakta när han utförde förtroendeuppdrag.

När han var tjänstledig lade Swebus in honom som tjänstledig åtta timmar varje vardag. Den chaufför som ersatte honom under tjänstledigheten gick dock på ett schema som omfattade alla dagar i veckan.

Hans politiska uppdrag gjorde det omöjligt för honom att arbeta för Swebus. Uppdragen innebar ofta möten med kort varsel men arbetsgivaren krävde att han anmälde tjänstledighet senast den 15:e månaden innan den önskade ledigheten. Under den tid han var tjänstledig på halvtid krockade tiderna för sammanträden och arbete hela tiden.

Personalnämnden var informerad om hans tjänstledighet i och med att nämnden attesterade räkningarna. Han informerade även Susanne Holta om tjänstledigheten. Han översände e-postmeddelande till henne. Hon ringde därefter och sa att hon inte hade fått bilagan till meddelandet. Han gick då ner till henne och förklarade.

När Kommunen förklarade för honom att han inte kunde erhålla ersättning för förlorad arbetsinkomst om han var tjänstledig på heltid övergick han till att vara tjänstledig på 90 procent av heltid.

Den sammanställning som han har gett in i genkäröålet bygger på Kommunens lönespecifikationer. Kommunen ersatte honom under en period endast för den tid som

sammanträdet varade. Hans schema under tjänstledigheten omfattade åtta timmar per dag och det var inte möjligt att avbryta en påbörjad körning för att delta i ett sammanträde. Han har därför för vissa dagar begärt ersättning för ytterligare tid för förlorad arbetsinkomst.

Uppdraget som politisk sekreterare tog mycket tid och pågick nästan alla dagar. För det uppdraget fick han 40 procents arvode men han klarade nästan inte av ett annat jobb för politiken tog så mycket tid. Särskilt under valåren 2014 och 2018 krävde uppdraget mycket tid. Varje månad var det möte med fullmäktige på måndagar, socialnämnden på tisdagar och personalnämnden på onsdagar.

I november 2016 tog han över som VD i familjeföretaget i Jönköping. Han berättade för Susanne Holta om att han var företagare och fyllde även i blanketten.

När han begärde ersättning för förlorad arbetsinkomst fyllde han i rutan för ersättning på en lapp. Om han gick tidigare från ett möte och därför inte fyllde i lappen, kunde man begära rättelse och få ersättning i alla fall. Först begärde han ersättning för all förlorad arbetstid som han hade rätt till. Efter diskussioner med Kommunen begärde han i stället bara ersättning för åtta timmar. Som underlag för ersättningen räknade han med den inkomst han skulle haft om han inte varit tjänstledig samt den lön han skulle fått från sitt eget företag. Detta belopp slog han sedan ut på hela årsarbetstiden. Han lämnade in underlag både från Swebus och från sitt eget företag.

Hans inkomster från Kommunen bestod ungefär till en tredjedel av ersättning för förlorad arbetsinkomst och till övrig del av arvoden.

Han fick inga synpunkter från Kommunen om att han tog tjänstledigt på heltid. Det framgår inte av någon handling från Kommunen att man inte får vara heltidstjänstledig. Inte förrän i början av 2018 fick han vid ett samtal med Kommunen besked om att han inte kunde vara ledig på heltid.

Han visade sina lönebesked och annat för Susanne Holta för att hon var ny. Hon reagerande inte på att han var tjänstledig till 100 procent. Han tror att Susanne Holta raderade e-postmeddelandena från honom eftersom frågan var utagerad.

Han var i god tro beträffande att ersättningen som han fick var korrekt. Det hade inte gjort någon skillnad om han i stället för att vara tjänstledig på heltid hade begärt ledighet dag för dag. Man ska inte behöva förlora något på att ta politiska uppdrag.

Birgitta Wallander

Fram till 2019 arbetade hon som personalplanerare på Swebus och Nobina. Hon tillsatte busschaufförer och skötte schemaläggning samt körde lönerna för dem.

Hon hade telefonkontakt med Jan Gyllenhammar för att han ville få ut ett schema om hur han skulle ha jobbat. Han var först tjänstledig på 100 procent och sedan på 90 procent. Chaufförerna ligger inte kvar på schema under tjänstledighet. I stället läggs man på ett schema från måndag till fredag med åtta timmar per dag.

En gång per år söker chaufförerna en särskild tjänstgöringsnyckel och man sätts då in på ett schema. Hon diskuterade detta med Jan Gyllenhammar för han satt inte på något schema. Det gick alltså inte att se vilka turer han skulle ha kört om han inte varit tjänstledig.

Jonathan Karlsson

Han arbetade hos Swebus med att kommendera ut personal till körningar. Han slutade sitt arbete i november 2018. Han har pratat med Jan Gyllenhammar och vet om att han var förare och kollega.

Förarna ligger på ett rullande schema som gäller i mellan åtta till tolv veckor. Sedan gör man en ny schemaperiod. Tiderna är varierande och det är ofta långa pass varje gång man kör. Man måste ta hänsyn till dygnsvila och veckovila.

Man kan inte bryta sin tjänstledighet med kort varsel och hoppa in och köra. Förare sätts in med framförhållning.

Om busschauffören kör långa turer kan de inte vara tjänstlediga på vissa timmar. I så fall får man plocka bort de dagar som skulle ha körts. Man måste begära ledigt innan den 15:e månaden före önskad ledighet. Man får ingen lön när man är tjänstledig.

Vissa förare är tjänstlediga för enstaka politiska möten. Eftersom man måste köra ett helt pass skrivs det att man är tjänstledig under de timmar arbetspasset varar.

Om en person är tjänstledig finns det inget schema i bakgrunden utan ledigheten är värd åtta timmar per dag. Man kan inte se vilka pass Jan Gyllenhammar skulle ha kört om han inte varit tjänstledig.

Om man är tjänstledig till 90 procent är det rimligt att man arbetar en dag varannan vecka. Det är inte smidigt att schemalägg en sådan person. Man måste begära tjänstledighet ca en månad i förväg.

Thomas Gustavsson

Han är driftsamordnare och systemtekniker på Kommunen.

Jan Gyllenhammar kontaktade honom i februari 2022 och ville ha tillgång till innehållet i sin mejlkorg. Jan Gyllenhammar hade då avslutat sina uppdrag. Det fanns en hel del data i hans mejlkorg.

De tittade på hans mejl till Susanne Holta i utkorgen. Han såg att det låg några mejl till henne i skickatkorgen. Det betyder att meddelandet har skrivits och att man tryckt på knappen skicka. Det innebär inte nödvändigtvis att meddelandet har kommit fram.

Han har sett ett meddelande till Susanne Holta med en tabell. Han vet inte vad som stod i meddelandet och inte vilket datum som angavs. Jan Gyllenhammar ville att han skulle bekräfta att det hade rätt adress och han tyckte att adressen såg korrekt ut. Han skrev ut det på papper och signerade sedan det. Han kände sig stressad över situationen.

Meddelandet från den 26 maj 2017 avslutar adressen med ett minustecken. Detta visar att det inte är skickat till Kommunens vanliga domän. När adressen är understruken kan det visa att meddelandet har tagits emot men också att det inte har tagits emot. Om ett meddelande vidarebefordras kan man redigera i meddelandet. Man kan då stryka under den adress som det ursprungliga meddelandet skickades till. Detta kan även ske automatiskt.

DOMSKÄL

Huvudkäromålet

Utgångspunkter för tingsrättens bedömning

Inledningsvis kan konstateras att följande är ostridigt i målet. Jan Gyllenhammar har varit tjänstledig på heltid från sitt arbete som busschaufför på Swebus från den 1 juni 2016 till den 31 maj 2018 samt därefter tjänstledig på 90 procent av heltid. Mellan den 1 juni 2016 och 31 mars 2018 har han erhållit ersättning för förlorad arbetsinkomst från Motala kommun för sammanträden och andra aktiviteter föranledda av vissa politiska uppdrag som han innehaft.

Den övergripande frågan i målet är om Jan Gyllenhammar haft rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst under den tid han varit tjänstledig på heltid. Om tingsrätten finner

att Jan Gyllenhammar haft rätt till ersättningen ska Kommunens talan avslås samt en prövning göras av om Jan Gyllenhammar har rätt till ytterligare ersättning i enlighet med hans yrkande i genkäröålet. För det fall tingsrätten däremot finner att Jan Gyllenhammar inte haft rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst när han varit tjänstledig på heltid, ska en bedömning göras av om återbetalning ska ske och i så fall vilka belopp som har betalats ut felaktigt.

Rättslig reglering

Rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst i samband med politiska förtroendeuppdrag regleras i kommunallagen samt Kommunens reglemente.

Genom kommunallagen (1991:900) infördes en rätt för förtroendevalda till ersättning för förlorad arbetsinkomst vid utförande av vissa uppdrag. Förändringar i kommunallagen har därefter skett men reglerna om ersättning för förlorad arbetsinkomst har inte ändrats i de delar som är relevanta i målet.

Av 4 kap. 12 § kommunallagen framgår att förtroendevalda har rätt till skälig ersättning för det inkomstbortfall som uppstår när de fullgör sina uppdrag. Om den förtroendevalde har rätt till ledighet enligt 11 § har han också rätt till ersättning för det inkomstbortfall som uppstår på grund ledigheten.

Redan när rätten till ersättning för förlorad arbetsinkomst infördes strök regeringen under att den förtroendevalde givetvis måste kunna påvisa ett inkomstbortfall för att någon ersättning ska kunna betalas. Vidare angavs att det bör åligga fullmäktige att besluta enligt vilka grunder ersättning för förlust av arbetsinkomst ska betalas (prop. 1990/91:117 s. 67f). Dessa uttalanden upprepas i senare förarbeten (prop. 2001/02:80 s. 86ff och 139 och prop. 2016/17:171 s. 316ff).

Av Motala kommuns reglemente för arvoden och ersättningar till förtroendevalda, gällande fr.o.m. 15 december 2015 framgår i 3 § bland annat följande beträffande förlorad arbetsinkomst.

Förtroendevalda har rätt till ersättning för styrkt faktisk förlorad arbetsinkomst. Därmed avses kontant lön eller motsvarande inkomst av rörelse. /.../ Av arbetsgivaren vidtagna löneavdrag ska kunna styrkas med intyg från arbetsgivaren. Egenföretagare som yrkar ersättning för förlorad arbetsinkomst i form av förlust av inkomst av rörelse ska på begäran kunna styrka förlusten genom intyg som visar att bedömt inkomstbortfall är rimligt. Detta kan ske med ledning av de tre sista årens taxering eller genom intyg från revisor där sådan finns. /.../ Aktuell inkomstsuppgift ska av den förtroendevalde lämnas till kommunen på av kommunen upprättat formulär. Den som får ändrad rörelseinkomst, arbetsinkomst, alternativt påbörjar eller avslutar en anställning ska omgående anmäla detta så att korrekt ersättning kan betalas från den tidpunkt ändringen sker.

Har Kommunen felaktigt betalat ut ersättning för förlorad arbetsinkomst till Jan Gyllenhammar?

En första förutsättning för att Kommunen ska ha rätt till återbetalning är att Kommunen har betalt ut ersättning för förlorad arbetsinkomst trots att Jan Gyllenhammar inte haft rätt till ersättningen.

Av kommunallagen och Kommunens reglemente framgår att rätten till ersättning är beroende av att den förtroendevalda har kunnat styrka en faktisk inkomstförlust för den tid som sammanträdena har varat.

Det är ostridigt att Jan Gyllenhammar under den period som de aktuella utbetalningarna har gjorts, har varit tjänstledig på heltid från sitt arbete på Swebus. Han har således inte haft någon inkomst från Swebus och inte heller fått något löneavdrag för den tid han deltagit i sammanträden. Tingsrätten bedömer därmed att Jan Gyllenhammar inte har uppfyllt de krav som ställs för att han ska kunna erhålla ersättning för förlorad arbetsinkomst, dvs. att han ska ha styrkt en faktisk förlorad inkomst.

Tingsrätten tar härfter ställning till om någon av Jan Gyllenhammars invändningar kan motivera ett undantag från denna grundläggande förutsättning.

Jan Gyllenhammar har fört fram att han varit tvungen att ta heltidstjänstledigt för att kunna utföra sina förtroendeuppdrag och att han därför haft rätt till ersättning för den tid han skulle ha arbetat om han inte varit tjänstledig. Av utredningen i målet har dock framkommit att omfattningen av de sammanträden han fått ersättning för i snitt uppgått till fem dagar per månad. Vidare har sammanträdena till stor del skett på dagar som i förväg var bestämda, vilket möjliggjort för Jan Gyllenhammar att i god tid begära tjänstledigt för de dagarna. Tingsrätten bedömer därmed att det inte är styrkt att Jan Gyllenhammar på grund av de aktuella uppdragen har varit tvungen att vara tjänstledig på heltid. Att han dessutom haft andra politiska uppdrag som gjort det svårt för honom att få tid för arbetet på Swebus är inte relevant i målet. Det är inte heller av betydelse för bedömningen att det varit mer praktiskt att vara tjänstledig på heltid i stället för att ta ledigt för de sammanträden som infaller under arbetstid eller vilotid. Den fråga som ska besvaras är endast om Jan Gyllenhammar faktiskt har förlorat inkomst på grund av de förtroendeuppdrag som kan berättiga till ersättning för arbetsinkomst.

Jan Gyllenhammar har vidare gjort gällande att han har informerat Kommunen om att han varit tjänstledig på heltid samt att Kommunen godtagit att han trots detta har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst. Kommunen har tillbakavisat dessa påståenden.

Till stöd för sitt påstående om att han har lämnat information till Kommunen om sin tjänstledighet har Jan Gyllenhammar åberopat två e-postmeddelanden ställda till Susanne Holta. Av de åberopade meddelandena framgår dock att adressen till Susanne Holta är felaktigt angiven. Susanne Holta har dessutom uppgett att hon inte mottagit meddelandena samt att hon inte kände till att Jan Gyllenhammar var tjänstledig till mer än 50 procent och blev förvånad när hon fick reda på att han fått ersättning trots tjänstledighet på heltid. Åsa Almsin, som även hon har uppgett att hon inte kände till tjänstledigheten, har bekräftat att Susanne Holta inte visste om tjänstledigheten. Även den omständigheten att Susanne Holta under hösten 2017 och början av 2018 begärde

in intyg från Jan Gyllenhammar beträffande hans inkomstförluster talar för att hon inte kände till att han var tjänstledig. Tingsrätten finner därmed att Jan Gyllenhammar inte har styrkt att Kommunen hade kännedom om att han var tjänstledig på heltid och trots detta betalade ut ersättningen. Denna invändning kan således lämnas utan avseende.

Därutöver har Jan Gyllenhammar framfört att reglerna varit otydliga, att Kommunen underlåtit att informera om att man inte har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst vid tjänstledighet på heltid samt att Kommunen skulle göra en obehörig vinst om han inte skulle ha rätt till ersättning. Tingsrätten bedömer att dessa invändningar saknar betydelse i målet. Frågan är inte vem som kan klandras för att utbetalningarna har skett även om Jan Gyllenhammar inte skulle ha rätt till ersättningen utan endast om Jan Gyllenhammar har styrkt att han har förlorat arbetsinkomst under de tillfällen han utfört sina förtroendeuppdrag.

Sammantaget finner tingsrätten därmed att de invändningar som Jan Gyllenhammar har framfört inte påverkar tingsrättens bedömning att Kommunen har betalt ut ersättning för förlorad arbetsinkomst trots att någon rätt till ersättning inte förelåg.

Finns rätt till återbetalning av den ersättning som felaktigt betalats ut?

Tingsrätten övergår härefter till att bedöma om Kommunen har rätt att återfå den ersättning som de felaktigt har betalat ut till Jan Gyllenhammar samt vilket belopp det i så fall rör sig om.

Reglerna om misstagsbetalning, *condictio indebiti*, tar sikte på fall då någon har betalat en skuld som inte fanns eller har betalat ett för stort belopp och detta har gjorts i den felaktiga tron att det fanns en betalningsskyldighet. Huvudregeln i dessa fall är att betalningen i sin helhet eller det för mycket betalda beloppet ska gå åter. Undantag finns för fall då någon i god tro har tagit emot betalningen och förbrukat beloppet eller annars har inrättat sig efter betalningen. Det är betalningsmottagaren som har bevisbördan för att återbetalning inte ska ske.

Som ovan konstaterats har Kommunen felaktigt betalat ut ersättning till Jan Gyllenhammar för förlorad arbetsinkomst. Enligt huvudregeln ska det som felaktigt har utbetalats gå åter. Jan Gyllenhammar har endast åberopat att han tagit emot beloppen i god tro. Tingsrätten finner att detta inte utgör tillräckliga skäl för att göra undantag från huvudregeln att återbetalning ska ske. Tingsrätten bedömer därför att Kommunen har rätt till återbetalning av det felaktigt utbetalda beloppet.

Tingsrätten övergår här efter till att bedöma hur stort belopp som ska återbetalas.

Kommunen har angett att 150 178 kr har betalats ut felaktigt. Jan Gyllenhammar har inte vitsordat detta belopp.

Kommunen har till stöd för utbetalningarna åberopat Jan Gyllenhammars lönespecifikationer och en sammanställning upprättad av Åsa Almsin. Genom detta underlag finner tingsrätten det styrkt att Kommunen under perioden juni 2016 – mars 2018 betalat 150 178 kr till Jan Gyllenhammar som ersättning för förlorad arbetsinkomst. Eftersom beloppet är felaktigt utbetalt finner tingsrätten att Jan Gyllenhammar ska återbetala det yrkade beloppet till Kommunen.

Genkäromålet

Jan Gyllenhammars genkäromål rör i grunden samma fråga som Kommunens huvudkäromål, d.v.s. om han har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst under tid som han varit tjänstledig. Denna fråga har tingsrätten ovan besvarat nekande.

Genkäromålet omfattar dock även vissa tillfällen efter den 1 juni 2018 när Jan Gyllenhammar har varit tjänstledig på 90 procent av heltid. Enligt tidigare resonemang kan Jan Gyllenhammar för dessa tillfällen ha rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst. Han ska i så fall styrka att de angivna sammanträdena har skett på tid då han varit schemalagd för att arbeta samt att han erhållit löneavdrag för ledigheten. Jan

Gyllenhammar har dock inte åberopat någon bevisning för att så var fallet. Tingsrätten bedömer därför att han inte heller beträffande dessa sammanträden har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst. Hans genkärsmål ska således ogillas.

Rättegångskostnader

Jan Gyllenhammar ska som förlorande part ersätta Kommunen för dess rättegångskostnader i målet. Kommunen har begärt ersättning med 637 187 kr. Tingsrätten bedömer att begärd ersättning är skälig och därför ska godtas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (TR-02)

Överklagande ställs till Göta hovrätt och ges in till tingsrätten senast den 14 december 2022. Prövningstillstånd krävs.

På tingsrättens vägnar

Charlotta Riberdahl

Emelie Lavér

Ylva Brämberg

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.